

835

De' un amic.

Comedia en un acte y

en prosa

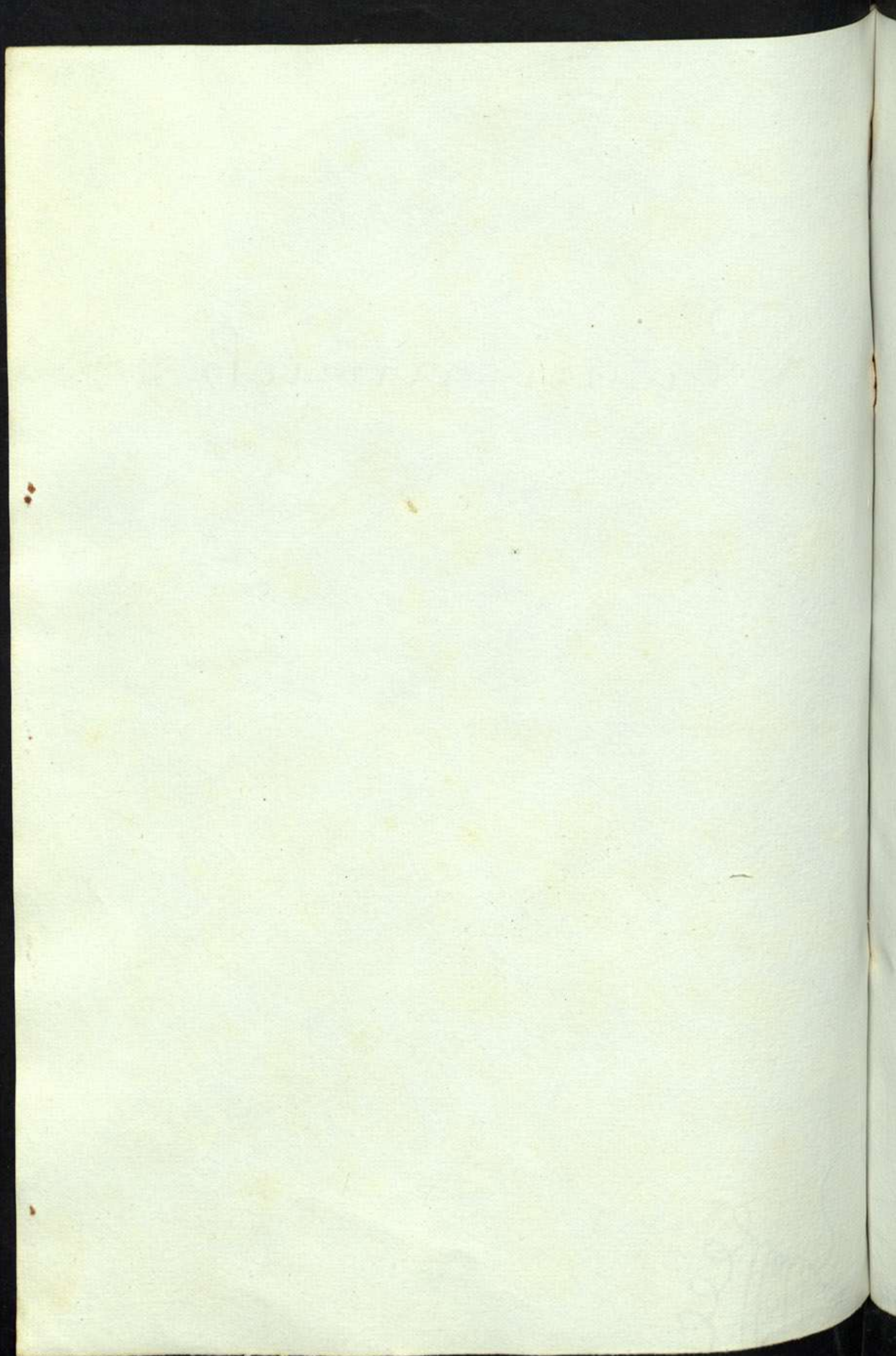
original

de

Don Ramon Ruy y Ferré.

Tarragona 1884

Personatjes

Condessa de Belloch

Fernando

Ramon

Carlos.

Graca actual

Per un amic.

COPISTERIA
DE FRANCISCO LOPEZ
BARRAGONA

Acte únic.

Antesala en casa de la Condessa de Bellodé.

A la dreta, segon terme, gabinet de la Sr^{ta} Condessa.

Portes laterals, balcons y portada gran al fondo

que comunica al saló en abont figura que se
dona un ball. Tot ab lo major luxe y esplendides.

Lo de nit y la iluminacio deu ser deslumbradora.

— Escena I —

Fernando y Carlos comodament asentats
en las butacas, suposant que continuan

una conversacio.

Ter. / Com que som rivals...

Car. chipsi resulta.

Ter. Bé, i y que t'ensembra Carlos?

Car. i tu que 's lo que opinas?

Ter. i Lays que per ser amichs, nos-
tra posició es compromesa. Temo
que aqueix descobriment acabi ab
nostra amistat, i rivals!... malhe-
da sort!

Car. No hi veig res de particular,
si no que la fatalitat vol cebarse
ab nosaltres; mes a pesar de tot,
no poden nostres legitims drets
amorosos, rompre los indisolubles
classos que sempre 'ns han unit.

Ter. No hi se trobar mes que una

solucio.

Var. *Avejoim, explicat.*

Der. *Que las armas desideis mi de
que ha de ser la senyora Condessa.*

Var. *¿Un desafio?*

Der. *¿Es amarch...*

Var. *No. Es ridicul. Lo tinc un
medi millor.*

Der. *Digul prompte.*

Var. *So m'encarrego de fer la teva
declaracio a la senyora Condessa;
encarregat tu de fer la meua.*

Der. *¿Com... defensar jo uns amors
que tant me mortifican? Dir a
la Condessa que tu... may Car-
los!*

Car. 2^a y porque? Bonvinch en que a
primera vista, sembla un medi
exagerat, romantich; pero en el fondo,
no es mes que un egoisme intelligent,
y que te la ventatge d'evitar nos 'ls
disgustos de la rivalitat.

El meu raciocini es ben sencill. La
Condessa de Bellach es empare molt
jove, pero es viuda; lo qual significa
una experiencia que no's despreciara
arrastrar per arranchs apassionats.

La mort del seu esposo, lo senyor Con-
de, li ha deixat una reduida fortuna,
pero en armonia ab 'ls habits
de lujo y grandesa que no voldra
ni podra abandonar la senyora

condesa. Així, donchs, es de presumir que si tracta de contraurer nous llazos, se desija quicun mes per la raho, que per l'amor.

Peris are, no es deceyurada nostra situació, perquè 'ls dos som rics, y de respectables families, y podem oferir a la senyora Condessa un servindre falaguer.

Y are, en lo senso de l'amistat, y juij que tractem en confiança, sabem que la senyora Condessa pertencis a una familia poderosa, molt ben considerada y prou capaç per enaltir a qualsevol jove que, com tu y jo desitji...

Per. ; Calla, Carlos, calla! Estas fent
unas suposicions indignes, y es
necc' l' teu raciocini.

Car. ; Aixís t'ho sembla? De, sera
tot lo que tu vulgas, mes ero de-
sistens en assegurar que la Con-
desa'ns comve' per tots istils. Crech
que lo millor es deixar nos de
flors y de tendresas y procurar
convencerla de nostre valor per-
sonal, mes que de nostre passió
amorosa.

Per. ; Oh, no!... ab aixís no accediro.

Car. Donchs, ja, Fernando, no tindh
cap inconvenient en emjejar
aqueix plan.

Per. ; 'Yuriás capris...'

Car. De tractar aqueu assumpto
com si fos l'director d'una agen-
cia matrimonial.

Per. ; Si qu'estas de broma, Carlos!

Car. Oh no; la creentio es molt
seria.

Ja saps lo que t'aprecio y no
olvidare cap de tas bellas crea-
tats.

Per. Mil gracias per tal favor.

Me sembla que tots 'ls teus plans...

Car. ? No daran resultat. Desplegare
tota ma elogiencia, fare l'ua-
dro mes seductor de ta fortu-
na de ta familia, de ta noble.

sa... pujare fins 'ls. mibols ton
amabilissim caracter y 'l teu
talent, atacar, en fi, a la senyora
Condessa per tots costats, despertar
re'ca ambicio juntantli un pro
venir de lussos y plahers... y per
ultim, al descriureli ton amor
immens, donare' vienda suelta
al meu cor, fare' qu'aquest per
li ab tota la forza de ma passio.

Malavors, la Condessa, fora de
si, redubida... magnetizada...
abauja 'ls ulls... se ruborisa...

Per. ¡Ja... ja... ja... es deliciós...

Car. M'abandona sa delicada
maneta... la prenech... la

cubrenys de besos...

Per. ¡No! aixo no!

Bar. ¡Bon! i tindrás celos de
tu mare? perquè no ignoras
que tot lo que fas, serà en nom
teu.

Per. En nom meu, esta bé; pero
si t'haig de parlar ab franquesa,
encare qu'ho prengui a broma,
tens que l'ardor de ta eloqui-
cia no t'porti fins a l'extrem
de casarte, y sempre en nom meu,
ab la senyora Condessa; Seria
gracios.

Bar. Cert que sí; pero cre las
sorts son exactament iguals,

perque mon triumphe sera gracies
a ta teva eloquencia, ab la que
confio, com tu pots confiar ab
la meua.

Tu li parlaras de mi de la ma-
teixa manera y auises' no estal-
lem la repugnancia que natu-
ralment s'ha de sentir si un
ha de fer son propi elogi.

Avies, donchs, fora vencor, fora
desconfianssas y sospetuos, y que
dem' amichs incorruptibles
essent rivals irrecorciabls.

Ja venras, Fernando, la supe-
rioritat del meu talent.

Quedem, donchs, en prestarnos

mutuament aqueus heroní ser-
vey.

Par. La que tant ho desitja, n'ha.
Al fi y al cap, si 'l teu projecte
no té 'l mèrit de disfrutar de
sentit comú, al menys té, hasta
cert punt, 'l de la originalitat.

Par. Que sempre es algo. Vaig al
sabo, procuro acervarme a la
Condessa y avuy mateix....

Par. T'en conte d'im ridícul...

Par. No temis. - Adieu!

Par. Adios.

Escena 2^a

Comando vol

Logrará aquet, al son descabe-

Est intent, un resultat favorable.

A la senhora Condessa no li falta talent, y si descubreis la trama, apareixeriam indignes als seus ulls, y tal vegada auis o bastaria perque'm retires la confianssa que'm dispensa.

Ello; per ma part no puch secundar aqueixa idea; ella'm demostra inclinacio; y no dech permetre que una broma, una indiscrecio del meu amic, m'ridiculisi devant d'ella. L'estimo massa per sufrir la mes petita humiliacio.

Escena III

Fernando y Ramon

¡Fernando... per fi t trobo.

¡Ramon... ¿Fu per qui?

Desde quant?

Oh... deixa que t'abrassi! Temia
tal de ritj de tornar a' veurer t'...

Pero per quin motiu te trobas a
Barcelona? ¿Et ha passat aquell
rabiós carinyo que temias per
ton prople natal?

No, Fernando, no; causas podede-
rosas m'han obligat a' surtir
d'aquellas montanyas.

Tals diuen ser, quant te pre-
sentas d'una manera, que, ab

franquesa desdeu molt del lloch
en que 'ns trobem.

R. Teus sobrada raho, Fernando; mes
acabo d'arribar y l' mateix afany
de veuret...

F. Tu t'explicaras...

R. ¿No't sera molest escoltar-me
un rato?

F. Això may, Ramon; hem sigut
sempre amichs, 'ns hem estimat
com a germans y no ignoras
que pots disposar de mi del
modo que't convinga.

R. Oh gracias, ver amich! això
creya trobarte. No puch may
olvidar los felissos dias que en

nostra infantesa passarem junts
en lo poble que'm vege' naurer.

Pero tu tindrias are d'eny d'ana
al saló... y tal vegada t'jirivo...

No ho cregas, Ramon. El ball
no ha comensat encare; la Conde-
sa no es allí y... ademés, que tu
ets antes que tot.

El preguntat per tu, m'han
dit que aquí t'trobabas, y no he
parat fins que t'he pogut veu-
rer.

Assentat, donchs, y explicat.

En primer lloch dech dirte
que l'motiu de venir jo a' Bar-
celona, ha sigut per recullir un

titol de noblesa y un llegat de
cinchcents mil duros qu' un on-
cle de part de mare va tenir per
convenient deiyarme.

R. ¡Ola, ola! ho celebro y t' felicito.

R. Gracias. - Donchs si; aquest
oncle matern, que fa' dos anys
va morirre, deixá a una viudeta
de 22 anys, hermosa com 'ls
primers amors, rica per lo seu
dot, encare que la mort del
seu marit li costá 'ls cinchcents
mil duros qu' han de venir a
parar a las mevas mans.

R. Ya es una ganga si entre

Es pergamins de la herència, hi
 pots trobar el cor d'aquella viu-
 deta. i ¿qui es lo donador?

Lo senyor Conde de Campala.

De Campala... no'l recordo.

Pot ser que no, mes si't digues
 que's lo mateix Conde de Belloch...

¡Com!... parlas de la senyora

Condesa?

Justament. Jo m'he quedat
 ab lo nom de Campala accedint
 a'la voluntat o capritxo del di-
 funt, y per anomenarse a'cis
 una de sas principal posesions.

¡Qui podria creure...

Es coincidencia, no es veritat?

Y segons m'han dit, tu ets un
dels mes entusiastas admiradors
de la senyora Condessa.

J. L'admiro per lo que val y'm
congratulo ab la seva amistat,
res mes.

Pero Ramon, permetem que
t'pregunti, perquè 'l conde de
Belloch deshereda a la seva es-
posa d'aqueix titol y fortuna
y t'devia a tu tot lo patrimo-
ni que a ella pertencia?

Aqueixa acció, no esta molt
d'acort ab l'afecte que 'l vell con-
de demostraba sempre a la
senyora condessa, la que, per

sa part se feu mercie eolora....

Lo senyor conde, mon oncle, m'ha deixat aqueix nom y bens, ab la condició de que t'inch de casar-me prompte, desuguit d'haver cumplert los dos anys de sa mort, pera perpetuar la familia. Com ell no tingui descendencia...

Pareyas del bon conde que t'podem provar en lo cas de no verte possible satisfer sa voluntat.

No probarem, y en tot cas, res hi perdo.

Al venir jo a Barcelona per lo que t'he dit, porto l'especial mira de borrar de l'animo de la

senyora Condessa, la impressió
desagradable que pot haberli cau-
sat lo testament del seu marit.

Mes te dich ab franquesa, que
ja cuasi m'impedeixo d'haber
deixat mon carinyós retiró, per
que visch allí tant tranquil...
.. y aquí... temo tant...

F. Pero, ¿perque? Has vist a la
senyora Condessa? i tens d'ella
alguna queixa?

R. ¡ Queixa... quina queixa
vols que tingui d'un ángel!

F. Pero tu ja li has parlat? ¿Saps
que 't trobas aquí per aquest
assumpte?

6. La conech joch y la conech
massa.

7. Descifram aqueix enigma.

8. La carnalitat va fer que'm
trobes abella, para' cosa d'un
any, y tingues que permaneci-
ver al seu costat dos dies se-
guits; mes sols me coneixia
allavors per Ramon Bohigas,
junt vaig tenir la precaucio
d'ocultarli tot lo referent al
seu difunt marit. Per vo't
dich que la conech joch.

En los dos dias qu'estiguem
junts, pro que admirar aquella
hermosura, aquell talent....

aquellas gracias... y... creure
no m'atreuen a dirho... vaig
arriba a estimarla de tal mo-
do, que no l'ha he poguda ol-
vidar ja mes. Per po't deya
que la coneixo massa.

J. — Tu també, Ramon!... (Lo
cel se conjura avuy en contra
meva.)

R. — Fe sembla boig aqueu
amor, i no es veritat? Si, si;
ho comprenech, vech un necc,
un estupit, i estimar a la
senyora Cordesa, lo tiro de la
elegancia!... Lo un rustic, un
olvidat metje d'un apartat

probleta, crescut entre montanyes,
 jo he pogut mirar y estimar a
 la senyora Condessa, la dona de
 moda, la bellesa mes desitjada!...

Y aiço, ¿que importa? Puc sap
 lo que la sort te reserva,

Desenganyats que ja aprop
 miro. Mes ay Fernando!... no
 hi veig esperansa y a pesar
 de tot la estimo. Si, Fernando,
 no ho puch ocultar. L'amor
 que m'ha inspirat la senyora
 Condessa, es mon primer amor...
 y comproench que sera l'ultim.
 ¿Fem rics Fernando? Oh...
 no t'en burles, la cosa es grave,

y per nosaltres, Els fills de las
montanyas, aqueixos assump-
tos son de grandissima tras-
cendencia.

¿. No'm causa estrangera tot
amor, amich Ramon, l' veig
molt natural y digne de tu.

R. La primera intenció que
va' acudir-me, al fer-me càrrec
de ma situació, va ser maldir
la fortuna que'm deixia l'
meu oncle, causa principal
d'aquest amor, abandonar la
idea de declarar-lo a la senyora
condesa y fugir lluny, molt
lluny a fi de que'ls viatjes

corresum del tot aqueu i in-
sensat deuty.

Pero després he calculat; l'in-
tensitat d'aqueixa passió m'
ha cegat fins me canviar com-
pletament, y m'atreveixo a con-
cebir alguna esperansa.

2.
Es a dir que tu...

1.
Preveig dificultats y pleits
sobre alguns punts de la suc-
cessió del meu oncle, y al men
entendre, lo medi mes sen-
cill per evitarlos, es casarme
ab la senyora condessa y aban-
donarti tota ma fortuna.

3.
Saps que tot aixo es bas-

tant novelesch².

A. Pot ser; mes no ho conceptiu
irrealiable. So noble, y si l'ex-
terior de ma persona no co-
mexyon ab l'interior, i que
importa². Ademés, no m'falla
la suficient energia per carti-
gar ab que's proposes...

B. No ho prenguis a veis, amich
Ramon; y perdona si t'he pro-
cut ofendre:

B. Oh, no; Fernando; entich
dihent di barats.

Saps lo que t'ajrecio, y ab
tu may juch enfadar-me. Ho
l'unic amich que m'resta.

Revolt, donchs, a' declararme
 a' la senyora Condesa, lo mes
 dificil que trobo es demanar
 la seva ma. Tinc un temor
 horrible de que no vulga es-
 coltar-me, i lo que's pitjor, que
 mas paraulas, surtidas a'
 injurias d'involver amor, vigan
 mal ocultidas y ab desdeny
 escolltadas. voldria'm fer res
 lo mes gran favor.

Demana; i que pretents?

Vols tu encarregar-te de par-
 lar per mi a' la senyora conde-
 sa sobre aqueix assumpto?
 / Yo!... (aqueixa es bona...)

R. Com tu hi tens amistat y
certa franquesa...

7. Però tu no saps!... Oh!... no,
cor, calla!... calla y sufrim¹!
es un amic, es un germà qui
t'engrillona y després antes mo-
rir que darli a' conceixer ton
sufriment. El per mi farà
altre tant....)

R. ¡Me'm contestas, Fernando!
Podrias negarte a' aqueus sacri-
fici²

7. Oh!... no may, Ramon; fare' lo
que desitjas, parlaré a' la senyo-
ra Condessa...

R. ¡Ah, gracias bon amic,

germa' meu!... mil·l gràcias!

Tu podràs aqueuira mit ma-
teixa...

Pressa 't porta l'assumpto!

Considera ma situació...

Peraqueu sol y poderos mo-
tiu sera l'emisari de ton amor,
fare' per tu... lo que tal vegada
un altre no fara' per mi.

Ah!... si jo 't puch correspon-
drev ab lo mes gran sacri-
fi-
ci, 'm considerare' ditós!...

Veure' a la senyora condesa...

Si, si; y li dius....

; 'lla... 'sdirigent cap aqui!

... A propòsit. Puch desd'ent

moment presentant y després.

(Oh!... qu'hermosa... y com l'estimo!... ay de mi!...)

A. Mirala qu'hermosa, Germano!
do!... No es veritat qu'es ideal
.... (Ay! quant mes aprop
la miro, mes impossible'm
sembla la realisació de mon
daurat somni!)

Escena 4^a

Los nateuors y Condessa.

E. (All aquí... dissimulo...), Com,
senyors, tant retirats!... És can-
sa tal vegada 'l'bullícia dels
meus salons?

i. Senyora condessa!... l'invitació

malestar que allí podria tro-
bar hi, seria no veure aqueixa
hermosura eclipsar a l'armol-
tas que pe ls salons jugulau.

Adulador. com sempre!...

Com sempre justicier. Per-
metem la senyora Condessa que
li presenti al meu verdader
amic, lo meu germà d'in-
fantesa, lo doctor don Ramon
Botigas, Conde de Campila!...

Senyora Condessa!...

Prego al afortunat doctor,
o mes ben dit, al senyor Conde
de Campila's digno rebre l'ho-
menatge que rendixo y ven-

diré sempre a la família que
'ls dos hem pertenescut. Aquei-
vos sitis entant molt acostumbrats
a respectar lo nom de Camps,
y m sorprenen que l senyor Con-
de, al venir a ma casa, no
s'hagi dignat anunciar-se al
lo nom que legal y verdamen-
ment l'hi perteneix.

A. No volia fer us d'aquells
honoris titol, senyora, sens ven-
reb antes saludat per sa afec-
tuosa sonrisa...

B. Pot quedar satisfet lo senyor
conde, puig ademés, anyadeixo
ma felicitació y l'hi allargo

la ma' ens prova de mon rego-
sitj.

Ah senyora Condessa!.. quan-
ta bondat!

Don Fernando; ja que voste
ha sigut sempre tan amable
y se m'ha mostrat tant ob-
sequios, m'atreveixo a' dema-
narli breus moments d'audiencia
ab lo seu amic; si no
l'ho ha de ser molest...

May, senyora!.. sajo que'ls
seus desitjs son per mi ordres
sagradas.

Me retiro; adios Ramon. Senyo-
ra, als peus de voste.

1. Basta promptly!

2. ¡Señora!...

Escena 5^a

Condessa y Ramon

C. Dispenssim el senyor conde
se per un moment el distrech
del goig de la festa, y l'etrich
aqui per breus instantos que ro-
bo tal vegada a alguna her-
mosa que en lo saló l'espera.

D. Oh!... no, senyora condessa!
puch assegurarli!...

C. No es certament aqueixa
ocasio la mes apropiat per
una entrevista; pero la ur-
gencia del assumpto, que vol

drà resoldre lo més prompte possible, podrà justificar-me als seus ulls y 'm permetrà demanarli una prova d'aquella bondat que se'm figura descobrir en vostè.

B. ¡Una prova d'amistat! voldrà dir una prova de la viva estimació que li profeso... del afecte... ah!... parli sempre condesa...

C. Donchs be, senyor conde; ja que fa gala d'aquell afecte, voldria que 'n nominés d'aquell sentiment, injustificat...

R. ; Me diriu! senyora... Perdoni
que l'interrumpiu; pero puch
consentir que's diga que no es-
ta justificada la tendra in-
clinacio de ma anima? Puch
haber olvidat tant prompte
Es dos dias que tingui la dita
di passar al seu costat, aque-
llas horas tant falagueras,
que al sa encantadora con-
versacio tingue voste l'habi-
litat y gracia de venser la
timides que'm dominaba?

Oh... per pietat, senyora
condesa... no'm diga que
no debia ostimarla.

8. Quant l'anomenabam sen-
cillament lo doctor Bohigas,
me semblaba, senyor conde,
un jove sens consciència...

9. Senyora!...

8. / 9. /
Dispenso la duresa de
la expressió y no ho prengui
a' ofensa. Dich francament
lo que'm semblaba.

Serò a' pensar de tot, com-
prench vaig obrar desacer-
tadament en deixarli descu-
brir las simpatias que'l
sen caracter m'inspiraba,
y tinga per cert que, a' saber
sabut que' ocultaba ja allavors

lo seu titol, no m' hauria ex-
pressat ab l'ingenuitat y
franquesa que en mi nota-
ria en aquella ocasió.

R. Ah senyora!... Quant cele-
bro pues no descobrir me alla
vosts.....!

S. Molt candido es lo doctor
Bohigas!... Quant conegui mi-
llor a aquest mon, senyor
conde de Camps, y lo difícil
que's evita certas sorpresas
y chismografias, perdonara
la meua severitat. Pms alla-
vosts, pues, li repetixo, apelo a
la seva amistat...

R. ; Amistat...

8. Deixem continuar. Si, a la seva amistat; y en nom d'aquell sentiment que sols de sacrificis s'alimenta, li demano... li suplico que no m'honri, d'aquí en endavant ab las sevas visites.

R. ; Fue no la vegi mes!... Ah... y aixo' no proposa?

8. Es precis.

R. Es impossible!

8. Aguardis un moment.

R. Soch ab voite desseguida. (Bordre' contentirone!)

Escena 6^a

Ramon abiat l'indera.

R. Lo que m' temia!... Ah!...
perque no vaig realisar ma
primera intencio? Perque
he vingut a Barcelona? Per
que vaig conceper a aquesta
dona. Ah!... per primera
vegada sento destrossar em
el cor a impuls d'un desca-
regut sentiment. Ton d'los!
Oh! no!...; no puch conce-
bir los; puig no conech ri-
val.

Es ira, despit contra mi
mateu. M' avergonyeyo

de ma pròpia obra.

¡Ua!... serenitat!

8. L'objecte del seu viatge a Barcelona, senyor conde, es sens dubte, el d'arreglar alguns punts dificultosos de la herència del tio de voste.

Potentar segur que jo, may poraria ni grossare la mes petita dificultat sobre aqueix assumpto.

Los contractes d'arrendament y 'ls titols de propietat qu'estan aqui, units ab la rica herència de Campplá, forman la totalitat de la seva herència.

Rebi donchs, de la meua ma
aqueixa fortuna, que al tant
noble objecte recau en voste,
juij que servirà perpetua
una de las familias mes res-
pectables de Catalunya.

R. Jo, senyora...

E. Li perteneix, dignis acep-
tarla...

R. Es que jo preferiria...

E. No admeto cap objeccio, y
crequi que'm causa un verda-
der goig al veure que l'actual
procedor d'aqueixa fortuna,
es una de las personas que
mes estimo.

A. ¿Perque vol, allavors, que
no la visiti?

B. Perque voste encare no
coneciu la societat que 'm
rodejia... Pot ser mes ende-
vant...

A. Ah!... senyora Condessa....
permetim que...

B. Ni una paraula mes.
Conto ab la seva discreció
y que no olvidara lo que
li tinc demanar.

¿Los salons reclaman ma
presencia, va a comensar
lo ball y tinc de deixar lo.
Adios!

II. ; Senyora!...

Escena 7^a

Narrador

;'Que's lo que passa per
mi!... Yo que m'creya qu'aquella
va herencia seria un motiu
per acostarme a la senyora
Condessa!... que podria comen-
çar son afecte... y no he lo-
grat mes que la expressio
d'un secret aburrimient.

Malehidas las riquezas que
tant m'han perjudicat.' De
que m' serviran si ab ellas
no puch conseguir l'unic
desitj que sento! Aquel triufo

un patrimoni; aqueixos
papers darian la felicitat a
moltes famílies; ells podrien
proporcionar-me lo benestar,
la ditxa; pero ay!... qu'ara
sols me donan l' desespero
y la mort.

¡ Ah senyora Condessa, que
mal m' has jutjat!... No
era or lo que de tu volia re-
bre, no es l' ambicio lo que
m' ha portat a casa teua!
Titols, possessions, riquesas,
tot, tot ho provaria als teus
peus per conseguir ton
amor.

Però ay... ¡son amor!... Dreg
de mi... com podria figurar
me... Oh! si, es precís. Descisio,
puig qu'ella m' desprecia,
ja que no es possible conse-
guir son cor, Tornare' a mas
montanyas, amagare' en un
reco'de ma tranquita casa
l' remordiment y ma ver-
gonya - Avuy mateix, vi;
avuy m'allunyo de Barce-
lona per no tornarhi may
mes'.

Mes que miro... es ella!
ve cap aqui... l'acompanya
del bras un altre!... no es

Fernando ... Sera l' seu
 amant ... Ah! ... si fos ell l'
 que m' roba! ... sa conversa-
 cio es intima y animada
 ... Si pogues sentirlos ... Oh
 si; dech saber lo qu' enra-
 honan ... m' ha feblat l'in-
 fernal escorso y dech anegar-
 lo ab la fet de mon desen-
 gany. Sera baixesa, indiscre-
 cio, injuridencia, mes tinc
 d'anar men convenent del
 objecte de ma desgracia.
 Desde aqui podre observar...

(S'anega darrera l'
 tapio d'una porta)

Escena 8^a

Condessa y Carlos. Ramon en lo seu puert.

Car. Tranquilitis, senyora condessa. Parlo sobrament com a' embaiador; Si sapigues voste' la forsa que m' hi obliga!

Con. ¿continua la broma, don Carlos?

Car. Se'l meu honor li juro, que no tinc semblant idea. Voste' mateixa podra' judicar si es o' no formal la meua empresa.

Con. La solemnitat del seu llenguatge m' interessa. Voste'

m'explicara'...

Car. Entre 'ls molts que l'adoran, senyora, hi ha qui l'estima y... calla; qui 's mor per vosté y no exhala una sola queixa.

He jurat implorar la seva compassió per un amic a qui distingiré desinteressadament, per una víctima de sa angelical mirada. En gràcia d'aqueix deber, espero perdonarà la meua audacià.

Con. Me significa aqueix laberinto?

Car. Significa, senyora condesa,

que l'acces de virtut me
fa' passar per tonto algunas
vegades.

Don. ¿Pero de quin amic vol
parlar-me?

Car. ¿No l'endevina? En tant
de temps que don Fernando
l'adora, tant poca influen-
cia ha conquistat, que ni
suspectas te vorte de son
apassionat amor?

Don. ¡Don Fernando!... ¿Yes
ell qui!...

Car. ¿Es possible aguerir a ig-
norancia? Ah!... reve tant
ditos!... ¡que dich!... no!

seré tant desgraciát... ah!

... tampoch!... perdonin, senyora, no se lo que'm parlo.

Don. Dos serém jutser, 'ls que ignorem aqueix enigma; pero expliquis, fassi un nou esforç pera donarme algun indici; y per may part procuraré jutarm' a l'altura de las sevas explicacions.

Y jurig que de don Fernando's tracto, reconcant sobre tot, ingenuitat y franquesa.

Car. Pues, si, senyora condesa; he tingut 'l valor, la herocitat de prometre al meu

amiche Fernando, defensar no-
blement la seva causa. Me
veig obligat a parlar, li he
dit quant devia, y expreso
la seva contestació.

Con. ¿Es a dir que don Fernan-
do m'estima y voste se'm
declara en nom seu?

Car. ¿Es reconvençió?

Con. Es admiració. Exemplar
es lo seu comportament, don
Carlos.

Car. Aisís donchs, voste sap...
mes no... he promès callar.
Parlem sobrament de Fernan-
do. ¿Que podré contestarli?

308
senyora Condessa?

Don. i podrà voste mateix
darli la meua resposta?

Car. Me te temeros, senyora!

... i Serà la contestació fa-
vorable?

Don. I... si ho fos...

Car. Allavors no 'm quedaria
altre partit que 'l del sacri-
fici. Espero resignat.

Don. Aqueo a voste mateix. Di-
guin la seva opinió sobre
don Fernando.

Car. ¡Ah senyo... ~~com~~ som tant
amics!

Don. Justament per aqueix

motiu .... En nom d'aqueu
jurafecte. ....

Car. És veritat, senyora, però
hi ha circumstàncies. ....

Ah!... per favor, no m'obli-
gui a fer una segona con-
fessió, ja que m'arrencat
la primera.

Con. ¿De veras? Me sembla que
tracta voste d'ocultarme al-
guna cosa que pot perjudicar
a don Fernando.

Car. No deu suposar en ell
res indigne.

Con. Lluny d'això. Ademés, si
tothom l'heu noble, generós,

modest y apreciable per tots
conceptes, i seria jo l'única
persona que l'jutjaria erra-
dament?

Car. Ah senyora condessa!...
aquelles paraules m' descon-
certen!

Con. Francament, don Carlos;
no l'acabo de comprendre.
Se compromet a defensar al
seu amic y a la fi haig de
ser jo qui ho ha de fer. Pot
quedarli ben agrahit!

Car. Dàssis voste' carrech de la
meva situació.

Con. i Me he excedit en los elo-

quis? o' sapu voste alguna falta de don Bernarolo que pugua comunicar-me?

Car. Si, senyora; una falta grave: que la estimia en excess.

Don. ¡Ja!... ja!... qui diria!... disjenssim, don Carlos la hilaritat que'm produheus la seva expressio.

Car. ¡Senyora condesa!...

Don. (Acabem.) — Per lo demés, en vista del giro que dono voste a la conversacio y ja que revesteis l'assumpto de tanta formalitat, dech comunicar-li una noticia es

espantosa.

Var. , Una notícia espantosa!
 ... Me té en la major an-
 xietat.

Don. ¿No ha sentit parlar voste
 de la desastrosa quiebra del
 banquer Nordal? Si la noti-
 cia circula ja pe'l saló...

Var. Aixís s'assegura, mes no
 se veurer... (Oh deu, quin
 amarch presentiment?)

Don. Consistint tot lo meu cau-
 dal en metálich, vaig resol-
 drer transformar-lo en valors,
 encarregant aqueixa missió
 al banquer Nordal...

Car. ¡Es posible, senyora!...

Con. Desgraciadament si;
don Carlos!... Estich arruina-
da; apenas me queda lo
bastant pera viurer decent-
ment.

Car. ¡Contratempis inesperable!
Bregui, senyora condesa
que sento vivament....

Con. Diguin are se juch pen-
sar en contraurer nous
lassos. Diguin voste; qui
es que voldra' a' una viuda
.... y pobre?

Car. ¡Com, senyora!... i' prot
voste pensar que don Fernan

do 's deivi guar previls
consideracions?

Don. Don Fernando pensava
com avuy dia pensa Tot hom.

Car. Reyronch, com de mi
mateis, d'aquell cor, d'aque-
lla llealtat, d'aquell amor.

A voste es aqui verament
estima, y sols veu 'ls merits,
la gracia y hermosura que
l'adornan.

Don. Pot ser aixis, mes jo no
dech consentir...

Car. Estich segurissim de que
aqueixa noticia, li causara
una verdadera satisfaccio

puig que li proporciona 'ls
medis de poderli oferir sa
fortuna.

Em. Dech quedarli molt reco-
neguda.

Car. Un cor com el de Fernando,
te celos de tota ditxa que d'ell
sol no previnga, perquè, li
asseguro, aquell cor es ple de
noblesa.

Em. Ho re, ho re, don Carlos y ja
la' pugues jo correspondre-
li degudament.

Car. Corro, senyora, corro a buscar
al meu amic; li contare
nostra entrevista, li repetire

que's estimat... y ah' senyo-
ra Condessa!... una sola gra-
cia expere de voste y es de que
m'permeti ocultarli las
mevas llágrimas y la meva
desesperació.

Don. ¡Don Carlos!

Car. ¡Senyora Condessa!...

(Descontli la ma.) (Peru a'tempes
la retirada.) Als pres de
voste. (Se'n va.)

Don. ¡Pues prest li ha fugit
la ilusió!... Tonto y res
mes que tonto.

(Se'n va.)

Escena 9^a

Ramon y ariat Fernando

¿? ¿? cert quant he escoltat!
... bon que Fernando també!
... ah!... y ell m'ho oculta-
ba!... by amich!... volias tal
vegada sacrificarte per
mi!... oh no; no tere joqui't
disjunti aqueix amor. Aixo
contribueix mes en que promp-
te parte a capr ma resolucio.
Si, dech anar men, dech ol-
vidarho tot. Mesay!... qui
l'olvida!...

Are's creura que perque
la veig arruinada... pero

no; i no m'ha aconsellat
 ella mateixa qu'haig de
 renunciar al seu cor? Feria
 tal vegada per aqueix ma-
 teix motiu? Si aixis fos, en-
 care hi veig esperansa!... Se-
 ro no, de cap manera; Fer-
 nando la vol, ella l'estima
 y devant la passio de Fer-
 nando, dech acallar tot
 sentiment.

(Entra Fernando pensatiu)

Fernando, i que tens? i que
 t'passa?

¡Ay Ramon!... qu'estich
 arruinat!

R. 'Bom!' ... i a tu també t'alcansat la quiebra del banquer Nordal?

J. Si; desgraciadament. Masi la totalitat de ma fortuna.

R. No pots pensar, Ferrnand, lo molt sensible que m'és aqueix contratemps; pero tal vegada no sera certa la noticia... pot ser una alarma...

J. Oh no!... es evidencia; queda confirmada. Justament en quina ocasio!

R. De, be; no hi ha per vo'

que desayprevarre; jo rochague,
y ja saps que quant con-
vinga...

Oh gracias, germá meu.

(L'abassan)

R. No mereuerias aqueis
abra's, ja que m'has dat
motiu per reconvenirte, per
la poca confiança qu'has
tingut ab mi.

R. Certament que no se de
que m'parlas.

R. Parlo per lo de la senyo-
ra Condessa. ¿Ho saps are?

R. ¿Que vens a suporar?

R. Suposo, amich meu,

que tindria algun motiu
podria per guardar tanta
reserva y la veritat, i'mfas
molt poch favor ocultantme
ton amor vers a' la senyora
Condessa, despres d'haberte
confiat 'ls meus secrets.

(Bernard va a replicar.)

Ho se'tot y es inutil que
m'ho neguis.

¿ Jo no penso ja ab la senyo-
ra Condessa y ni'm casare'
ab ella may.

R. Valent sacrifici, viva deu!

¿ Tu vai dirme que la es-
timabas...

R. Tant com l'estimo!...

S. Donchs be; jo havia format algun projecte, tenia certa esperansa; pero en un moment s'ha desvanecut tot. Te repetesch que no la fare' mai esposa.

R. Instament quant ella acaba de confessar que t'estima, que t'prefereix....

S. ; Ella!... No ambiciono tal dita; si la Condessa ha acullit lo meus sentiments, a mi no m'convé que'ls correspongui.

R. i t'figures que jo

consentire semblant renun-
cia?

2. Incare qu'm' haques de
costar la teva amistat.

1. Fernando!

2. No insisteuís, Ramon; no
m'hi casare; no' perque pre-
tengue ser mes generós que
tu, qu'això fora impossible,
sinó perque l'now estat
de ma fortuna, parà, que
tot queunt procurés per con-
seguir aquell cor, se pren-
dria com una baixesa in-
digne, que no puch ni dech
consentir.

R. ¿No es mes que per això?
Així donchs promptly 'ms
arreglemi. La Bondesa 't vol...

Z. Jo no a'ella.

R. Te creus qu'ella es rica.

Z. Com saju tot hom.

R. Tu 't veus arruinat.

Z. Per ma desdita.

R. Perfectament, ¿y si jo
t'assegures qu'ella també
esta arruinada?

Z. Ramon... que vens a
suposar...

R. Si jo 't proves que per con-
tes de menjar tu l'pra de
la teva senyora, for ella qui

necessites ton apoyo?

Z. Ramon... no m'atreveixo
a' comprendre.

R. De'm'explico prou clar.

Z. Suis que la senyora con-
desa...

R. Esta arruïnada, lo ma-
teix que tu.

Z. Pero com, de quant... si
no fa'gayre...

R. Aquells celebre banquer
t'ho explicara! De modo que
ja he tirat los meus calculs,
y he trobat un medi per
retornarvos las riquesas.

Z. Permetem, amich, que

duyrti de tas paraulas, y
m'atreueixi a' mirarte ma
ssa misterios.

12. Ja que la senyora condessa
t'estima, deus apreueixer als
seus ulls lo que sempre has
sigut. Ha de comprendre que
si has tingut aqueus fracas
que tant te perjudica, tens
encare sobrat per sostenir
ton rango y viure en la
opulencia. Per lo tant, no't
desdenyis d'admetre de la
meua ma, lo regalo de bota
que guardo per tu y qu'ara
tinc la satisfaccio d'en-

tregarte.

Q. ¿Y que m' donas aqui?

R. Vint mil duros de renta annual. de la grandiosa fortuna que m' ha previngut, me quedo solament ab la posesio de Canigla, en cumplimiento de la voluntad del testador y per tenir ahort rebrens dignament quant vinguen a visitarme.

Q. Fractas, Ramon, de rebaiyar ma dignitat? May, may consentire en semblant cosa. Y usitar fora ofenderem.

R. i' Y la condessa? No t' recordas del seu amor?

Z. Ramon, per pietat!

R. i' No calculas lo que pot sobrevenir?

Z. Oh!... calla, calla!...

R. Mireu que es raro lo que passa ab aqueus amants de ciutat. S'atreveixen a dir qu'estimen a una dona, y no son capaxos de fer per ella 'l mes petit sacrifici. Ni risquera 'l del neci orgull.

Z. ¡Ramon!... tu deliras; estas locat, la passio t'estravia.

R. No fora estrany al veure ton

modo d'estimar y ton raro com-
portament.

7. Aquí l'única víctima de
aqueix amor ets tu.

R. Oh! no Fernando!

7. Si tu; que volent portar ton
sacrifici fins a l'heroisme,
no reparas en los medis ni mi-
ras lo modo com des pedasses
lo teu cor. Comprench, Ramon,
comprench lo que sofrees!

R. Qui s'atreveix a escorcollar
lo meu cor? Voldràs entrar
tu, Fernando, en abont ni
jo mateix m'atreveix a
entrarhi?

En aquest mon cada qui
 obra com millor l'hi sembla.
 Va voler lo meu triu que jo
 prengues lo seu nom, ja'l
 triu; m'obliga a que li don-
 qui ne bodets, donchs be; pro-
 curare' donar los hi.

M'casare' ab la primera
 dona que se'm presentia y
 ... endevant. Pero lo que no
 tenia 'l dret de manar me,
 era que jo carregues ab una
 herencia que'm pesa, que
 m'estorba, que'm ridiculi-
 sa com un traje que no
 fos fet per mi.

7. Presepvina, amic meu,
pensa ab calma y tranqui-
litat, y no pretenguis.....

R. Si, Fernando, si; lo roure
que s'arrela en l'asperesa
de nostres montanyas, mor-
riria per exuberancia de vi-
da, si se'l traydantes en vos-
tres regalats jardins.

Aixis, roch jo; he nascut
y crescut en una modesta
provincia; y en ella dech morir
tranquilament y no dejat
d'una esplendides tant age-
na a mon caracter y tem-
perament.

7. No admeto aqueis racionis, ni'l' comprench, sabidas las tevas ideas de progres y perfeccio. Ademés, quisó no proba.....

R. Proba que jo no tinch las vestres necessitats ni'ls vestres desitjos.

i hi'anaba a fer jo de tanta riqueza? i Podra' ella donarme la elegancia y maneras que'ni' faltan? i Lo talent que no tinch? Llocura, Fernando, locura.

Cada hi' dintre son estat, viu ditos y molt més jo

que may he volgut grandesa.

Vuy tornar al meu país, a
més montanyes, al meu reti-
ro; gosar entre aquella bona
y sencilla gent que m'apre-
cian tal com soch. Si hi
araba engalanat y voltejat
de lacayo, ¿creus que m'es-
timarien mes? No, al contra-
ri; si are venhen en mi sol-
sament lo senyor metje, aquell
assidu protector que'ls com-
plau en quant prot. allavors,
ells mateixos s'avergonyiran
de mirar tant alt y sa na-
tural cortadat me privaria

de franquijarme al tots com
ho faig ara.

Escena 10^a

Acte y Condesa

C. Envejo la felicitat d'aquells
montanyesos pertedir a un
angel custodi com es lo doc-
tor Bohigas.

Z. La condessa!

A. ¡Senyora!.....

C. Tot ho he sentit, senyors,
si; tot ho se y molt me temo
que'l doctor D. Ramon Bo-
higas vagi equivocat en
algun punt.

A. Dispenssim la senyora

Condessa &c...

7. També temo jo, senyora,
d'haver de participar d'iguals
temors.

8. En aqueu assumpto, veig
que comprench millor que'l
roure de la montanya.

9. Si'm permet la senyora
Condessa, dech dir li:....

10. Dispensin per un moment.
Puig que'm dirigeixo a'dos
verdaders amichs farsis de
la major franquesa.

Digueume vigorament,
i qui de vostres dos m'estima
de veras?

R. y R. ¡ Senyora!

Q. Evigescio franquesa e ingenuitat.

R. A tal pregunta, senyora, no m'correspon mes que callar y deixar a sa il·lustrada penetració, la única resposta.

R. ¡ Com s'entén Fernando!... insisteixes en callar? Donchs jo no, senyora Condessa. L'únic qu'aque aspira y es digne a la seva ma, es lo meu amic Fernando.

R. Oh!... no, no crequi!...

R. Si senyora, es la veritat.

El no m'ho ha confessat, pu-
ro m'consta.

1. (Lluna grandesa de cor!
... quina amistat!)

2. Senyora, tinguin compa-
ssió ja que l'indiscreció del
meu amic m'coloca en
tant apurad trance.

Vostè, que com jo ha sen-
tit y jutjat nostre conversa-
ció, podrà conceixer l'cor
qu'àqui dins palbita, y
comprendrà també lo mal
qu'he fet en ferir-lo tant in-
dignament.

Are contestaré sens reparo

y en plena convicció, que l' que la estima veritablement de nosaltres dos, es lo meu amic Ramon, a qui l'amor li ha inspirat, ab lo sol objecte de fer la dita cosa, un sacrifici que jo, ho asseguro, jamay hauria concebit.

R. Oh! per deu!... Bernardo! parlas de sacrificis y no resparas... no sospetas ab lo verdader móvil de tot.

Lo no sacrifico res, y si la senyora Condessa vol repetir-te lo que a mi m'ha dit per desvarar-seu si acas hagues

tingut jo l'atreviment de con-
cebir alguna esperansa, t'en
convencerai plenament.

E. Tant sols dech repetir li;
don Ramon que voste enca-
se no concier a la societat.

A. Cert senyora, y per yo no
juch esperar res.

Z. ; I que candidato ets, amich
Ramon!... (Abstantes a la Condessa)
j'no llegeis es en aquells her-
mosos ulls, que pots espera-
rho tot?

A. (Pagent als peus de la Condessa y besant li
la ma).

j'Ah senyora!... i Es cert lo

qu'acabo d'escollar?

8. Si, don Ramon! Pero no
puch definitivament con-
tarti, sens conseguir antes de
don Fernando una gracia
essencial per la felicitat
de tots tres.

2. Parli, senyora Condessa. Finch
jo que demanar n'hi tantas
per la conducta indigne...

8. Ja prou, amic meu. I
amic que m' resta dema-
narti es qu'admeti lo rega-
lu del noví que li fa lo seu
amic, ja que jo també pen-
so casarlo aviat a voste.

h. Senyora, això que m'heu dit
genés es impossible.

e. Tots a'aqueixes p'racons conse-
guirà Ramon la meua
ma.

d. Sublime idea. Pero Fernan-
do, i tant difícil t'és guar-
dar aquets paperots a la
butaca? La tornem a las
migratituts? No vob com-
plaurens, quant j'indaria
la vida per la teua felicitat?

e. Tindré que marxar,
don Fernando?

h. Pero senyora, i oblidada voste
qu'heu es lo patrimoni

de Ramon, y que segons vostre mateixa ha confessat, la seva situació no es tant desahogada avuy com era ahir?

E. Ah!...vamos!...també li han dit qu'estaba arruinada!...

Tranquilis, amic Ferrnando. La quiebra del banquer Nordal no m'ha perjudicat en lo més mínim.

Si he recorregut a aqueixa estratagema, ha regut per provar a prova l'amor del senyor Amich don Carlos. Estaba quase segura de conseguir lo meu objecte.

Lo procedir de don Carlos
l'ha fa' digne de nostre deymre-
ci; y desd'aquest moment
queda borrat del numero
de nostres amichs.

R. ; Veus, home... Si esta escrit
que jo haig de ser millonar!

E. Y que perdra' l'amistat
y companyia d'aquells bons
montanyesos. ¿no es veritat?

R. La amistat may... sa
companyia... es mes que
probable si t'inch la tant
grata de voste... mes temo
senyora....

E. ¿Que's lo que temo l'enyor

doctor?

R. Bem... qu'estiga somiant

.... Jo tant felis, senyora!...

F. Allavors, senyora Condessa,
no'l despertem.

G. Con qui a' la fi accepta,
don Fernando?

F. Si senyora; perquè m'em-
bla adivinar l'entiment
d'esquísita delicadesa que
l'impulsa a' no casar-se
si no ab lo meu amic
Ramon pobre, en la perso-
na del Conde de Comysla!

R. Oh! gracias Fernando!
un abraç...

7. Ab tot lo cor !...

8. ; Qu'hermosa es l'amicitat quant s'amada en cors tant nobles y generosos !...

9. Y mes hermosa si l'aplaudeix y guida un angel com vostè.

10. Nostres indissolubles llazos s'aferman mes, no per lo que no debem l'un a l'altre, si no perquè nasquerem en aquella edat de la ignorancia, edat que no coneix mira, intere

scadadas y que 'l cor
obra a' son propi im-
presos sens que la rabio'
li dicti capr conducta.

Per so'duran las
impressions d'aquella
eclat tant com la
nostre existencia.

D. Matilde!

G. ¡ Ramon!...

D. Oh... si...!

Sen beneheis enos classos!

D. ¡ Amich!...

G. ¡ Fernando!...

D. (abrazan tots tres) ¡ Los brazos!

¡ Los bons amichs son aixi!
Felou.

